

Nerovnosti mezi muži a ženami v odměňování za stejnou práci: srovnávací studie v 15 zemích hledá příčiny a řešení

25. listopadu 2022, Praha | Nová studie publikovaná v časopise **Nature Human Behaviour** využívá unikátní data, která propojují zaměstnané s jejich pracovišti v 15 zemích, a zjišťuje, do jaké míry jsou rozdíly v odměňování žen a mužů způsobeny tím, že muži a ženy pracují v jiných zaměstnáních a na jiných pracovištích a do jaké míry jsou ženy a muži odměňováni rozdílně za stejnou práci. Na výzkumu se také podílela socioložka Alena Křížková ze Sociologického ústavu AV ČR.

Za stejnou práci jiná odměna

Výzkum vedl Profesor Andrew Penner z Kalifornské Univerzity Irvine s týmem 29 vědců a vědkyň z 15 zemí (Česko, Dánsko, Francie, Holandsko, Izrael, Japonsko, Jižní Korea, Kanada, Maďarsko, Německo, Norsko, Slovinsko, Spojené státy americké, Španělsko, Švédsko).

Dosud byl za hlavní příčinu nerovností v odměňování považován fakt, že ženy a muži pracují v jiných zaměstnáních a na jiných pracovištích; muži v lépe placených zaměstnáních a na pracovištích s vyšší průměrnou mzdou. „My jsme však zjistili, že rozdíly v rozmístění žen a mužů na trhu práce a rozdíly v ohodnocení různých zaměstnání a typů práce jsou pouze polovinou problému. Druhou polovinu problému totiž představuje rozdíl ve výdělcích žen a mužů, kteří vykonávají stejnou práci na stejném pracovišti. Nerovné odměňování žen a mužů za stejnou práci je stále velmi významnou příčinou gender pay gap a to platí pro všechny sledované země,“ říká Alena Křížková, vedoucí oddělení Gender a sociologie Sociologického ústavu AV ČR, která se na tomto výzkumu podílela a pro analýzy v Česku využívala data Informačního systému o platu a Informačního systému o průměrném výdělku, který spravuje Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Sledovány byly specificky rozdíly mezi celkovými ročními výdělky žen a mužů ve věkovém rozmezí 30 – 55 let. Poté co výzkumný tým v analýze odfiltroval vliv věku, dosaženého vzdělání a velikosti úvazku na rozdíly v odměňování, bylo zjištěno, že:

- Celkový rozdíl v ročních výdělcích žen a mužů ve věku 30 – 55 let se pohybuje mezi 9 % v Maďarsku, 26 % v USA a 33 % v Jižní Koreji. V Česku je rozdíl průměrných ročních výdělků mezi muži a ženami ve věku 30 – 55 let 24 % (rok 2019).
- Rozdíl ve výdělcích žen a mužů na stejné pozici (vykonávajících stejné zaměstnání na stejném pracovišti) se pak pohyboval od 6 % ve Francii, 7 % v Dánsku a Švédsku až po 13 % v USA a 23 % v Japonsku. V Česku je průměrný rozdíl v ročních výdělcích žen a mužů ve věku 30 – 55 let pracujících na stejné pozici 12 %.

Pozitivní je, že se ve většině sledovaných zemí v čase mírně snižuje celkový gender pay gap (GPG) i GPG na stejné pozici, ovšem s výjimkou střední a východní Evropy. „V Česku sice mírně klesá GPG na stejné pozici, ale roste celkový GPG, to znamená, že GPG je čím dál více způsoben tím, že muži a ženy pracují na různě odměňovaných pozicích. V Maďarsku a Slovinsku dokonce roste jak celkový GPG, tak i GPG na stejné pozici,“ doplňuje Křížková.

Co tyto výsledky znamenají pro možná řešení genderových nerovností v odměňování? Ukazuje se, že bude potřeba se zaměřit, jak na rovnost v odměňování za stejnou práci, tak i na rovnost v přijímání, povyšování a v dalších procesech umisťování žen a mužů do různých pozic na trhu práce. V Česku nerovnost v odměňování významně souvisí s mateřstvím a kariérní pauzou, nedostupností zařízení péče o nejmenší děti, nedostatečnou podporou sdílení rodičovské mezi partnery a genderovými stereotypy spojenými s mateřstvím včetně prekarizace matek po návratu z rodičovské na trh práce. Nepřímo to ukazují analýzy využívající právě věk pro odhad GPG v průběhu životní dráhy. Tato studie se zaměřuje na věkovou skupinu 30 – 55 let a tím také simuluje vliv rodičovství na GPG.

Plné znění článku „Within-Job Gender Pay Inequality in 15 Countries” je dostupné v časopise *Nature Human Behaviour* zde: <https://www.nature.com/articles/s41562-022-01470-z>

Analýza dat ISP/ISPV byla provedena v rámci projektu „Rovnost žen a mužů na trhu práce se zaměřením na (ne)rovné odměňování žen a mužů“ (reg. č. CZ.03.1.51/0.0/0.0/15_009/0003702) financovaného z Evropského strukturálního fondu v rámci Operačního programu Zaměstnanost a státního rozpočtu ČR. Článek vznikl v rámci projektu NPO „Národní institut pro výzkum socioekonomických dopadů nemocí a systémových rizik,“ č. LX22NPO5101, financovaného Evropskou unií - Next Generation EU (MŠMT, NPO: EXCELES).

Kontakt:

PhDr. Alena Křížková, Ph.D.

Sociologický ústav AV ČR, v. v. i., oddělení Gender a sociologie

e-mail: alena.krizkova@soc.cas.cz

www.soc.cas.cz

